

Innst. O. nr. 57

(2003-2004)

Innstilling til Odelstinget fra forsvarskomiteen

Ot.prp. nr. 36 (2003-2004)

Innstilling fra forsvarskomiteen om lov om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOOLD

1.1 Sammendrag

Justisdepartementet legger frem forslag til endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret som ledd i omorganiseringen av Sivilforsvaret og opprettelsen av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Det foreslås enkelte endringer i benevnelsen på Sivilforsvarets enheter som følge av omorganiseringen av etaten. I tillegg er det behov for å foreta en navneendring som følge av opprettelsen av det nye direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

1.2 Bakgrunn for lovforslaget og gjeldende rett

Sivilforsvarsloven regulerer blant annet den lokale organiseringen av Sivilforsvaret. I henhold til lovens § 8 utgjør hvert politidistrikt en sivilforsvars-krets der politimesteren er kretssjef. Loven åpner imidlertid for at departementet kan bestemme at et politidistrikt helt eller delvis skal legges til en annen sivilforsvarskrets.

Ved kongelig resolusjon 10. november 2000 nedsatte regjeringen Stoltenberg et utvalg for å gjennomgå landets operative rednings- og beredskapsressurser. Utvalget fikk blant annet som mandat å gi anbefalinger om hvordan Sivilforsvarets oppgaver og ansvar burde ivaretas i fremtiden. I utvalgets rapport, NOU 2001:31 Når ulykken er ute, ble det anbefalt at staten benytter vernepliktige mannskaper som forsterkning for de ordinære rednings- og beredskapsressurser, med tilsvarende oppgaver i fred som i krig. Utvalget var imidlertid delt i sin oppfatning om hvor-

dan disse forsterkningene burde organiseres. Utvalgets rapport ble sendt på bred høring og i høringen var det også delte oppfatninger om hvorvidt et fremtidig sivilforsvar burde forankres i politiet eller om en annen løsning burde velges.

I St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet ga regjeringen uttrykk for at den ved sin vurdering av Sivilforsvarets organisatoriske forankring hadde lagt noe større vekt på behovet for et forsterkningsapparat for krig og større kriser enn utvalget tok utgangspunkt i. Sivilforsvaret skal følgelig videreføres og videreutvikles med utgangspunkt i dagens oppgaveportefølje. Meldingen la opp til at Sivilforsvaret organiseres fylkesvis som en egen regional etat. St.meld. nr. 17 (2001-2002) gir bred omtale av utvalgets rapport og høringsrunden.

I Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet, sluttet komiteene seg i hovedsak til meldingens omtale og forslag. Dette innebærer at Sivilforsvaret organiseres som en egen etat inndelt fylkesvis med unntak av Nord-Norge, hvor Finnmark deles i to kretser og hvor Midtre-Hålogaland politidistrikt blir en egen krets. Politimestrene blir følgelig fritatt for sitt ansvar som krets-sjefer i Sivilforsvaret. Det er behov for å endre lovens § 8 overensstemmende med dette.

Departementet foreslår også å endre loven slik at betegnelsen "krets" blir erstattet med "distrikt", og at betegnelsen på lederstillingene blir "distriktsjef" og ikke "kretssjef".

Sivilforsvaret er underlagt Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap som ble etablert den 1. september 2003. Som følge av dette er det behov for å endre direktoratsnavn i en bestemmelse i loven.

Departementet arbeider med forslag til en ny lov om Sivilforsvaret, jf. St.prp. nr. 1 (2003-2004) for Justisdepartementet.

Det gjøres oppmerksom på at lovforslaget i denne proposisjonen ikke har vært sendt ut på egen høring under henvisning til den omfattende prosessen som ligger til grunn for forslaget, herunder høringen av NOU 2001:31 og Stortingets behandling av Innst. S. nr. 9 (2002-2003).

1.3 Merknader til de enkelte bestemmelser

1.3.1 Til § 4

I henhold til gjeldende § 4 annet ledd kan krets-sjefen under sivilforsvarsberedskap helt eller delvis forby bruken av forsamlingslokaler eller andre lokaler tilgjengelige for allmennheten. Han kan også forby møter og tilstelninger på steder som i alminnelighet er tilgjengelig for allmennheten. Etter gjeldende ordning er det politimesteren som er kretssjef.

I den nye organiseringen av Sivilforsvaret som en egen etat med direkte styringslinje fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap opphører dagens ordning med politimesteren som kretssjef for Sivilforsvaret. Sivilforsvaret skal organiseres i det departementet nå foreslår å kalle distrikter, og ledes av en distriktssjef.

Departementet foreslår imidlertid at hjemmelen i henhold til § 4 annet ledd fortsatt ligger hos politimesteren, da dette harmoniserer med den plikten politiet allerede har i henhold til § 7 i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet og forutsetningen om at Sivilforsvaret skal nyttes som forsterkning til nødetatene.

Ordet "almenheten" i bestemmelsens første og andre ledd foreslås samtidig justert til gjeldende språknorm, "allmennheten".

1.3.2 Til § 8

Gjeldende lov foreskriver at hvert politidistrikt utgjør en sivilforsvarskrets der politimesteren er kretssjef. Sivilforsvaret vil i samsvar med Innst. S. nr. 9 (2002-2003) inndeles i 20 fylkesvise distrikter med unntak av Nord-Norge, hvor Finnmark deles i to distrikt og hvor Midtre-Hålogaland politidistrikt blir et eget distrikt. Distriktet skal ledes av en egen leder. Politimesteren fritas for sitt ansvar som kretssjef.

For å synliggjøre den nye organiseringen foreslår departementet å kalle de nye enhetene distrikt fremfor kretser, og leder av distriktet for distriktssjef.

1.3.3 Til § 9 første, andre og tredje ledd

For å sikre en konsekvent begrepsbruk i loven foreslår departementet å endre begrepet sivilforsvarskretsen til sivilforsvarsdistriktet i første ledd og kretssjef til distriktssjef i bestemmelsens andre og tredje ledd, selv om disse leddene strengt tatt kunne vært opphevet som følge av at det lokale sivilforsvar er lagt ned. Departementet foreslår likevel å endre bestemmelsen fremfor å oppheve den, da en opphe-

ving vil få innvirkninger på en rekke andre bestemmelser i loven, som det på bakgrunn av det pågående moderniseringsarbeidet med sivilforsvarsloven ikke er hensiktsmessig å endre nå.

1.3.4 Til § 49 tredje ledd

Direktoratet for sivil beredskap er fra 1. september 2003 en del av det nye Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Departementet foreslår å endre bestemmelsen overensstemmende med det nye etatsnavnet.

1.4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvensene knyttet til omorganiseringen av Sivilforsvaret fremkommer av St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet. Her legges det til grunn en innsparingseffekt i størrelsesorden 10-15 mill. kroner ved å endre kretsstrukturen fra 40 til 18 kretser. Det kan imidlertid ventes en noe lavere innsparingseffekt som følge av at det totale antall kretser skal være 20 og ikke 18. De økonomiske konsekvensene i 2003 er beskrevet i Revidert nasjonalbudsjett 2003, jf. St.prp. nr. 65 (2002-2003).

De administrative besparelsene for politiet ved at politimesteren fritas for sitt ansvar som kretssjef blir ikke overført til Sivilforsvaret. Det er lagt til grunn en overføring av 10 stillinger fra fylkesmannsembetene som følge av at fylkesmannen er fritatt for sitt administrative ansvar for Sivilforsvaret. Dette er omtalt i St.prp. nr. 1 (2002-2003) for Justisdepartementet.

2. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Gunnar Halvorsen, lederen Marit Nybakk og Rita Tveiten, fra Høyre, Bjørn Hernæs og Åge Konradson, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold og Per Ove Width, fra Sosialistisk Venstreparti, Kjetil Bjørklund, fra Kristelig Folkeparti, Åse Wisløff Nilssen, og fra Senterpartiet, Marit Arnstad, har merket seg at forslagene i proposisjonen er endringer og tekniske justeringer av sivilforsvarsloven som en oppfølging av Innst. S. nr. 9 (2002-2003), jf. St.meld. nr. 17 (2001-2002) om samfunnssikkerhet - Veien til et mindre sårbart samfunn.

Komiteen har merket seg at Sivilforsvaret nå blir organisert som egen etat med direkte styringslinje fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Videre at de nye enhetene skal kalles distrikt som skal ledes av en distriktssjef. Dagens ordning med politimesteren som kretssjef opphører.

Komiteen har videre merket seg endringene som følge av at fylkesmannen er fritatt for sitt administrative ansvar for Sivilforsvaret.

Komiteen er enig i at Sivilforsvaret skal videreføres og videreutvikles med utgangspunkt i dagens oppgaveportefølje, men vil samtidig presisere behovet for et nært samarbeid og samspill med frivillige organisasjoner, Heimevernet og andre deler av Forsvaret.

Komiteen støtter forslag til endringer i lov av 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret.

3. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har ingen flere merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i lov 17. juli 1953 nr. 9
om sivilforsvaret

I

I lov 17. juli 1953 nr. 9 om sivilforsvaret gjøres følgende endringer:

§ 4 skal lyde:

For offentlig sted og for steder som er tilgjengelige for *allmennheten* kan Kongen gi bestemmelser om den alminnelige ferdsel, orden og sikkerhet under sivilforsvarsberedskap. For øvingsformål kan departementet gi slike bestemmelser selv om sivilforsvarsberedskap ikke er erklært.

Under sivilforsvarsberedskap kan *politimesteren* helt eller delvis forby bruken av forsamlingslokaler eller andre lokaler som er tilgjengelige for *allmennheten*. Han kan også forby møter og tilstelninger på steder som i alminnelighet er tilgjengelige for *allmennheten*.

§ 8 skal lyde:

Riket er inndelt i sivilforsvarsdistrikter, med en distriktssjef som leder av hvert distrikt.

Departementet fastsetter *distriktenes geografiske område og instruks for distriktssjefen.*

§ 9 første, andre og tredje ledd skal lyde:

Innenfor *sivilforsvarsdistriktet* kan det for byer og tettbebyggelser etter departementets bestemmelse organiseres lokale sivilforsvar.

For hvert lokalt sivilforsvar skal det være en sjef som oppnevnes av departementet og som er underlagt *distriktssjefen*.

Distriktssjefen er, hvis ingen annen oppnevnes, sjef for det lokale sivilforsvar hvor han har sitt kontor, såfremt dette ligger innenfor hans *distrikt*.

§ 49 tredje ledd skal lyde:

Fellesutgifter fordeles etter avtale mellom bedriften, vedkommende kommune og fylkesmannen. Bli partene ikke enige, avgjøres fordelingen av Direktoratet for *samfunnssikkerhet og beredskap*.

II

Ikrafttredelse

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i forsvarskomiteen, den 11. mars 2004

Marit Nybakk
leder

Åse Wissløff Nilssen
ordfører